

16.5.2011

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Valtiovarainministeriön 6.5.2011 toimittama lausuntopyyntö VM004:00/2009

LAUSUNTO ARVOPAPERIMARKKINALAINSÄÄDÄNNÖN KOKONAISUUDISTUS - TYÖRYHMÄN MUISTIESTA

Valtiovarainministeriö on pyytänyt sisäasiainministeriöltä 6.5.2011 lausuntoa vuonna 2009 asettamansa Arvopaperimarkkinalainsäädännön kokonaisuudistuksen työryhmän 18.2.2011 julkaisemasta muistiosta.

Sisäasiainministeriö toteaa, että lausunnon antamiseen varattu aika on kovin lyhyt ottaen huomioon asiassa syntynyt laaja aineisto. Mietinnöstä ei myöskään ilmene, että työryhmä olisi työnsä aikana kuullut rikostorjunnasta vastaavaa ministeriötä tai Keskusrikospoliisia, kuten toimeksiannossa on edellytetty.

Sisäasiainministeriö toteaa lisäksi, että työryhmän tekemä työ olisi saanut lisäarvoa, jos rikostorjunnasta vastaavan ministeriö olisi ollut mukana työryhmässä.

Sisäasiainministeriö ottaa lausunnossaan kantaa vain rikostorjunnallisiin näkökohtiin.

Työryhmän tavoitteet

Lainsäädännöllä on merkittävää vaikutusta talousrikollisuuden ja harmaan talouden mahdollisuuksiin käyttää hyväksi esitettyjä muutoksia.

Työryhmän ehdotuksilla on lukuisia keskenään erilaisia, toisiaan täydentäviä ja osittain ristiriitaisiakin tavoitteita. Lainsäädännön selkeyttämiselle ja taloudellisille tavoitteille on pantu pääpaino. Rikostorjuntaa hoitavan viranomaisen kannalta julkinen sisäpiirirekisteri on positiivista kehitystä ja valvontaan sekä itsesääteilyyn on kiinnitetty lisääntyvää huomiota.

Kuitenkin työryhmän esittämä arvopaperien moniportainen hallintarakenne lisää rikollisesti toimivien mahdollisuuksia, eivätkä esitetyt viranomaisten tietojensaantioikeudet pysty kattamaan syntyvää epäkohtaa kokonaan. Tämä ilmenee myös työryhmän omassa arvioinnissa sen pohtiessa hallintarekisterin hoitajan mahdollisuuksia selvittää arvopaperien lopullisen omistajan tiedon luotettavuutta ja saatavuutta (sivu 97).

Hallinnolliset seuraamukset ovat myös positiivista kehitystä, mutta turhan vähälle huomiolle ovat jääneet rikostorjunnalliset vaikutukset ja viranomaisyhteistyö.

Arvopaperimarkkinalaki

Esitetty Finanssivalvonnan ylläpitämä julkinen sisäpiirirekisteri on myönteinen uudistus, jolla voi olla mahdollisuuksia varmistaa keskitetyn ja luotettavan tiedon hallintaa valvovan viranomaisen toimesta. Lähtökohtana tulee olla kaikkien uudistuksen kohteena olevien rekisteritietojen saanti eri rekistereistä maksutta sitä tarvitsevalle esitutkintaviranomaiselle ja myös sähköisesti.

Laki arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta

Esitetty muutos hallintarekisteröinnistä, jossa myös suomalaisten sijoittajien arvo-osuudet voitaisiin rekisteröidä varsin moniportaisesti, ei rikostorjunnan näkökulmasta ole paras mahdollinen, koska tämä antaa mahdollisuuden piilottaa todellisen omistajuuden. Oikeiden omistajatietojen saatavuus ja luotettavuus on erittäin kova haaste viranomaisille talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjuntatyössä.

Tässä muutoksessa Finanssivalvonnalla on keskeinen valvojan asema, jotta mahdolliset väärinkäytösepäilyt voisivat paljastua ja Finanssivalvonta voisi käyttää puuttumisoikeuttaan sekä 8 luvun rangaistussäännökset tulisivat käytettäväksi.

Muutos poistaa sen ennalta estävän merkityksen, joka aikaisemmalla hallinnan laajemmalla läpinäkyvyydellä on ollut Suomessa, kun tietojen saantioikeus on lakiesityksessä vain tietoa tarvitsevalle viranomaisella.

Yritystoiminnan läpinäkyvyyteen ja tietoisuuteen yritysten todellisista omistajista on kiinnitetty erityistä huomiota uudessa laissa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä (503/2008), sillä rahapesijöiden ja terrorismin rahoittajien tarkoitus on yleensä päinvastainen. Edellä olevasta johtuen hallintarekisteröitävien arvopapereiden valvontaan tulee kiinnittää lakia säädettäessä erityistä huomioita sen varmistamiseksi, ettei lain esitetyssä muodossa tarjoamia peittelyn mahdollisuuksia hyödynnetä rahanpesussa.

Laki Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta

Lakiin esitetty uusi pykälä Finanssivalvonnan viranomaisyhteistyöstä talousrikollisuuden ehkäisyssä ja torjunnassa on positiivinen muutos. Mietinnön tekstistä ei selvästi ilmene on yhteistyö Finanssivalvonnalle oikeus vai velvollisuus.

Finanssivalvonnalla tulisi olla velvollisuus ilmoittaa havaitsemistaan talousrikollisuuteen viittaavista seikoista viipymättä rikoksen paljastamisesta ja tutkinnasta vastaaville viranomaisille. Epäillyistä toimista, jotka viittaavat mm. verorikokseen tulisi ilmoitus tehdä myös verottajalle, joka on oikea viranomainen arvioimaan ja selvittämään asiaa.

Viranomaisyhteistyön toimivuuden onnistumiseen vaikuttaa erittäin paljon tietojensaantioikeus ja näyttäisi siltä, että lakiehdotus ei tältä osin mahdollista täydellistä viranomaisyhteistyötä. Talousrikostorjuntaan liittyvien viranomais-

ten välisen tietojenvaihtosäännösten tulee olla sellaisia, että myös salassa pidettäviä tietoja on voitava vaihtaa.

Lakiesityksen jatkovalmistelussa tulee erityistä huomiota kiinnittää tietojenvaihtosäännösten tarkasteluun, viranomaisten tiedonsaannin varmistamiseen ja viranomaisyhteistyön velvoittavuuteen oikea-aikaisen ja nopean rikostutkin-
nan turvaamiseen ilmenneissä väärinkäytöstilanteissa.

Poliisijohtaja

Pentti Saira

Poliisitarkastaja

Antti Simanainen

Tiedoksi

Anne Holmlund
Kauko Aaltomaa